

RÈN LUYỆN KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT NAM ĐỊNH

Bùi Thị Huyền

Khoa Sư phạm kỹ thuật - Trường Đại học Sư phạm kỹ thuật Nam Định

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học và yêu cầu ngày càng cao của thị trường lao động, kỹ năng tự học đã trở thành năng lực thiết yếu đối với sinh viên. Bài báo tập trung làm rõ khái niệm và các nhóm kỹ năng tự học của sinh viên, đánh giá thực trạng và đề xuất các biện pháp cụ thể nhằm rèn luyện kỹ năng này cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Nam Định. Các biện pháp được chia thành ba nhóm: đối với sinh viên, giảng viên và nhà trường, nhằm tạo sự phối hợp đồng bộ trong việc hình thành và phát triển năng lực tự học cho người học. Qua đó, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và năng lực học tập tự chủ của sinh viên trong thời đại số.

Từ khóa: Sinh viên, tự học, kỹ năng tự học, học tập tự chủ, giáo dục đại học.

TRAINING SELF-STUDY SKILLS FOR STUDENTS NAM DINH UNIVERSITY OF TECHNICAL EDUCATION

Bui Thi Huyen

Faculty of Technical Education – Nam Dinh University of Technical Education

Abstract: In the context of innovation in higher education and the increasing demands of the labor market, self-study skills have become essential competencies for students. The article focuses on clarifying the concept and groups of self-study skills of students, assessing the current situation and proposing specific measures to train these skills for students of Nam Dinh University of Technical Education. The measures are divided into three groups: for students, lecturers and schools, in order to create synchronous coordination in forming and developing self-study capacity for learners. Thereby, contributing to improving the quality of training and the autonomous learning capacity of students in the digital age.

Keywords: Students, self-study, self-study skills, autonomous learning, higher education.

Nhận bài: 09/06/2025

Phản biện: 14/07/2025

Duyệt đăng: 18/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự phát triển mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã và đang tạo ra những thay đổi sâu rộng trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó giáo dục - đặc biệt là giáo dục đại học - chịu tác động rõ rệt. Trước bối cảnh đó, việc nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực trở thành một yêu cầu thiết yếu, nhằm đáp ứng những đòi hỏi ngày càng cao của thực tiễn. Điều này đòi hỏi các cơ sở giáo dục đại học phải đổi mới phương pháp giảng dạy, không chỉ dừng lại ở việc truyền thụ kiến thức mà còn chú trọng đến việc phát triển kỹ năng, năng lực tự chủ và tinh thần trách nhiệm cho người học. Một trong những năng lực cốt lõi cần được trang bị là kỹ năng tự học.

Tự học đóng vai trò trung tâm trong việc thúc đẩy quá trình học tập chủ động và lâu dài của sinh viên. Nhờ vào việc học tập một cách độc lập và có kế hoạch, sinh viên không chỉ đạt kết quả tốt trong học tập mà còn hình thành những phẩm chất cần thiết để thích nghi và phát triển trong môi trường nghề nghiệp đầy biến động. Tự học giúp sinh viên rèn luyện sự kỷ luật, khả năng sáng tạo, tư duy phản biện, cũng như khả năng học tập suốt đời.

Tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Nam Định, việc phát triển kỹ năng tự học cho sinh viên

luôn được xem là một phần quan trọng trong chiến lược đào tạo. Theo quy định của nhà trường, sinh viên cần dành ít nhất 30 giờ học cá nhân để hoàn thành một tín chỉ của học phần lý thuyết hoặc thực hành. Ngoài giờ lên lớp, mỗi tín chỉ còn được bố trí thêm 2 giờ hướng dẫn tự học để sinh viên chủ động tiếp cận nội dung. Tuy nhiên, thực tế cho thấy nhiều sinh viên vẫn chưa có thói quen xây dựng kế hoạch học tập cá nhân, chưa biết cách tự đánh giá và điều chỉnh quá trình tự học của mình, dẫn đến hiệu quả học tập chưa như mong muốn. Do đó, việc nâng cao kỹ năng tự học cho sinh viên không chỉ là một nhiệm vụ cần thiết mà còn là một yêu cầu cấp thiết trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tự học và kỹ năng tự học

Theo Nguyễn Cảnh Toàn (2002): Tự học là quá trình tự mình động não, sử dụng các năng lực trí tuệ (quan sát, so sánh, phân tích, tổng hợp,...) và có khi cả cơ bắp (khi sử dụng công cụ) cùng các phẩm chất của mình, rồi cả động cơ, tình cảm, cảm nhận sinh quan, thế giới quan (như trung thực, khách quan, có chí tiến thủ, không ngại khó, ngại khổ, kiên trì, nhẫn nại, lòng say mê khoa học, ý chí muốn thi đỗ, biến khó khăn thành thuận lợi) để

chiếm lĩnh một lĩnh vực hiểu biết nào đó của nhân loại, biến lĩnh vực đó thành sở hữu của mình.

Trong hoạt động tự học, “kỹ năng tự học” là yếu tố cần thiết giúp người học hoàn thành nhiệm vụ học tập, thể hiện thông qua việc thực hiện có hiệu quả hoạt động học tập trên cơ sở lựa chọn và vận dụng những tri thức, kinh nghiệm đã có. Kỹ năng tự học gồm các nhóm kỹ năng cần thiết sau:

Lập kế hoạch tự học: Kỹ năng này bao gồm KN đặt mục tiêu, phát hiện, xác định và lựa chọn vấn đề tự học, các thứ tự công việc cần làm, sắp xếp thời gian cho từng công việc một cách hợp lý với điều kiện và phương tiện hiện có, cụ thể là sinh viên biết đặt kế hoạch tự học phù hợp với yêu cầu và nhiệm vụ học tập.

Triển khai và tổ chức thực hiện hoạt động tự học, gồm:

+ **Lựa chọn, sử dụng tài liệu học tập:** Kỹ năng này đòi hỏi sinh viên biết cách tìm kiếm, đánh giá và lựa chọn nguồn học liệu phù hợp để phục vụ cho mục tiêu và các vấn đề tự học.

+ **Xác định hình thức tự học hiệu quả:** Kỹ năng này đòi hỏi sinh viên biết lựa chọn hình thức tự học phù hợp với mục tiêu, nội dung học tập cũng như năng lực của bản thân để đạt được kết quả học tập tốt nhất. Tùy theo mục tiêu và nội dung, sinh viên có thể tự học cá nhân, học theo cặp, hoặc học theo nhóm. Việc lựa chọn hình thức phù hợp sẽ giúp nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức, rèn luyện kỹ năng.

+ **Xử lý và hệ thống hóa thông tin:** Kỹ năng này

đòi hỏi sinh viên biết phân tích, chọn lọc, ghi nhớ, khái quát hóa và trình bày lại kiến thức theo cách hiểu của mình thông qua sơ đồ tư duy, bảng tóm tắt hoặc các phương tiện trực quan khác.

Tự đánh giá và điều chỉnh quá trình tự học: Kỹ năng này giúp sinh viên tự xác định được mức độ đạt được mục tiêu tự học đã đề ra và điều chỉnh hoạt động tự học nếu cần thiết. Đây là kỹ năng không thể thiếu để đảm bảo tính hiệu quả và bền vững trong quá trình tự học.

2.2. Thực trạng kỹ năng tự học của sinh viên Trường Đại học SPKT Nam Định

Nghiên cứu tiến hành khảo sát thực trạng kỹ năng tự học của SV nhà trường về các khía cạnh: nhận thức của SV về vai trò của kỹ năng tự học, kỹ năng tự học của SV, các yếu tố ảnh hưởng đến kỹ năng tự học của SV. Kết quả khảo sát 154 SV cho thấy thực trạng kỹ năng tự học của SV như sau:

Thực trạng nhận thức của sinh viên về vai trò của kỹ năng tự học Kết quả khảo sát cho thấy có 56,5% ý kiến SV cho rằng kỹ năng tự học là “rất cần thiết”, 27,9% ý kiến cho rằng kỹ năng tự học là “cần thiết”. Chỉ có 3,9% ý kiến cho rằng kỹ năng tự học là “ít cần thiết” và “không cần thiết”. Như vậy, đa số sinh viên được khảo sát đã có nhận thức đúng về tầm quan trọng của kỹ năng tự học.

Tuy nhiên, khi khảo sát mức độ thực hiện các kỹ năng tự học, kết quả thu được lại không tỉ lệ với nhận thức của sinh viên. Kết quả cụ thể được thể hiện qua bảng 1:

Bảng 1. Mức độ thực hiện các kỹ năng tự học của sinh viên

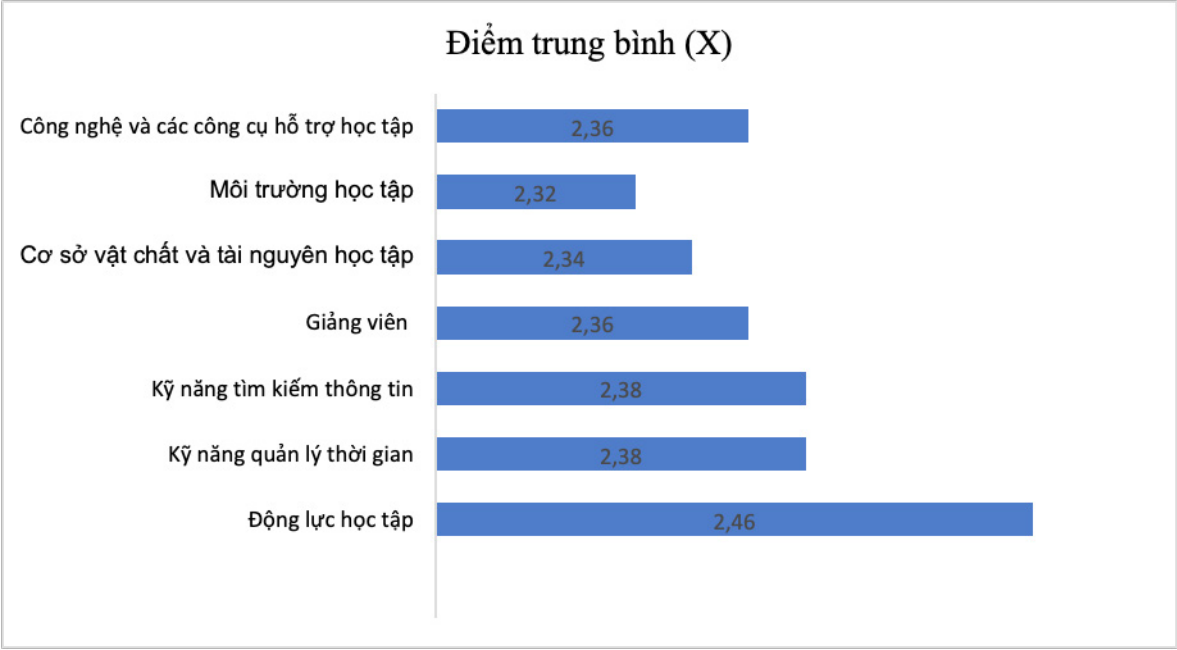
TT	Các kỹ năng	Mức độ thực hiện (%)			Điểm trung bình
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Hầu như không thực hiện	
1	Phát hiện vấn đề tự học	26,62	62,99	10,39	1,40
2	Lựa chọn vấn đề tự học	27,92	51,95	20,13	1,35
3	Lập kế hoạch tự học	23,38	57,14	19,48	1,32
4	Lựa chọn tài liệu để tự học	30,52	49,35	20,13	1,37
5	Lựa chọn hình thức tự học	29,22	57,14	13,64	1,40
6	Xử lý được các thông tin tự học	33,77	45,45	20,78	1,38
7	Tự kiểm tra đánh giá kết quả tự học	27,27	44,16	28,57	1,29
8	Điều chỉnh hoạt động tự học	26,62	49,35	24,03	1,32

Bảng 1 cho thấy mức độ thực hiện các kỹ năng tự học của sinh viên có điểm trung bình (ĐTB) tương đối thấp. Kỹ năng tự học có mức độ thực hiện cao nhất là kỹ năng phát hiện vấn đề và lựa chọn hình thức tự học với ĐTB là 1,40. Các kỹ

năng tự học có mức độ thực hiện thấp nhất là kỹ năng tự kiểm tra đánh giá kết quả tự học (ĐTB là 1,29) và kỹ năng lập kế hoạch tự học, điều chỉnh hoạt động tự học (ĐTB là 1,32). Như vậy, nhìn chung các em còn thụ động, đa số sinh viên

chưa lập được kế hoạch tự học, còn trông chờ vào hướng dẫn của giảng viên dạy, các em còn yếu trong xử lý được các thông tin tự học, việc tự đánh giá kết quả tự học và điều chỉnh hoạt động tự học

của bản thân còn lúng túng, phụ thuộc rất nhiều vào giảng viên.
Ảnh hưởng của các yếu tố đến kỹ năng tự học của sinh viên được thể hiện qua hình 1:

Hình 1. Mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến kỹ năng tự học của sinh viên

Các yếu tố chủ quan có ảnh hưởng nhiều hơn đến kỹ năng tự học của sinh viên. Yếu tố có ảnh hưởng nhiều nhất là Động lực học tập (ĐTB là 2,46). Đứng thứ hai là yếu tố kỹ năng quản lý thời gian và kỹ năng quản lý thông tin (ĐTB là 2,36). Các yếu tố khách quan được đánh giá là có mức độ ảnh hưởng thấp hơn, trong đó yếu tố môi trường (hoạt động ngoại khóa, nhóm học tập, câu lạc bộ nghiên cứu,...) được đánh giá là ít ảnh hưởng nhất (ĐTB là 2,32).

2.3. Biện pháp rèn luyện kỹ năng tự học cho sinh viên Trường Đại học SPKT Nam Định

2.3.1. Các biện pháp đối với sinh viên

Xác định động cơ học tập cá nhân: Sinh viên cần xác định rõ mục tiêu học tập của mình: học để phát triển năng lực, nghề nghiệp và hoàn thiện bản thân, chứ không chỉ để vượt qua kỳ thi hay qua môn. Các em cần hiểu rõ vai trò quan trọng của tự học trong suốt quá trình học tập và trong cuộc sống sau này.

Rèn luyện phương pháp học tập khoa học: Trong quá trình học, sinh viên nên áp dụng các kỹ thuật ghi chú hiệu quả như phương pháp Cornell, sơ đồ tư duy (mindmap), thẻ ghi nhớ (flashcards)... Đồng thời, cần học cách đọc hiểu tài liệu, tổng hợp và trình bày lại kiến thức. Việc áp dụng các phương pháp học tập hiện đại như kỹ thuật Pomodoro, học sâu (deep learning), học dựa trên vấn đề (PBL) cũng giúp nâng cao hiệu quả tự học.

Ứng dụng công nghệ để hỗ trợ tự học: Sinh viên nên tận dụng các nền tảng học trực tuyến như Coursera, EdX, Khan Academy... và các công cụ số như Google Calendar, Notion, Zotero, ChatGPT để quản lý thời gian, ghi chú và tìm kiếm tài liệu phục vụ cho việc học tập.

Xây dựng thói quen tự học hàng ngày: Việc lập kế hoạch học tập ngắn hạn và dài hạn là cần thiết để sinh viên quản lý thời gian hiệu quả. Bên cạnh đó, cần tạo môi trường học tập tích cực, tránh các yếu tố gây xao nhãng, và duy trì việc tự đánh giá, điều chỉnh phương pháp học phù hợp theo từng giai đoạn.

2.3.2. Các biện pháp đối với giảng viên

Định hướng động cơ và giá trị của tự học: Giảng viên cần giúp sinh viên nhận thức rõ vai trò và lợi ích lâu dài của việc tự học. Nội dung về kỹ năng tự học nên được tích hợp vào các môn học một cách linh hoạt và phù hợp.

Hướng dẫn phương pháp học hiệu quả: Trong mỗi học phần, giảng viên cần lồng ghép các kỹ năng học tập như cách đọc tài liệu, nghiên cứu khoa học, làm việc nhóm... Đồng thời, hướng dẫn sinh viên cách tìm kiếm, chọn lọc và sử dụng nguồn tài liệu học thuật đáng tin cậy.

Thiết kế bài học kích thích tự học: GV nên sử dụng các phương pháp giảng dạy tích cực như dạy học theo vấn đề, dạy học theo dự án (PBL), thảo luận nhóm,... Giảng viên có thể giao những bài

tập mở, yêu cầu sinh viên tự tìm tòi, nghiên cứu và trình bày theo cách riêng của mình để kích thích tư duy sáng tạo và khả năng tự học.

Tạo môi trường học tập cởi mở: Giảng viên cần khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi, thảo luận và phản biện trong lớp học. Đồng thời, đóng vai trò như một người hướng dẫn, hỗ trợ sinh viên định hướng cách học phù hợp, thay vì áp đặt cách làm.

2.3.3. Các biện pháp đối với nhà trường

Tích hợp kỹ năng tự học vào chương trình đào tạo: Nhà trường cần thiết kế các học phần bắt buộc, tập trung vào phương pháp học đại học, kỹ năng tự học, kỹ năng nghiên cứu và làm việc độc lập và được thực hiện giảng dạy trong năm đầu của chương trình đào tạo.

Đầu tư cơ sở vật chất và công nghệ hỗ trợ: Cần trang bị hệ thống thư viện số, nền tảng quản lý học tập (LMS), tài nguyên học trực tuyến phong phú. Đồng thời, mở rộng quyền truy cập đến các nguồn tài liệu học thuật, sách điện tử và cơ sở dữ liệu khoa học cho sinh viên.

Tổ chức các hoạt động học thuật thúc đẩy tự học: Nhà trường nên tổ chức các chương trình như Tuần lễ tự học, Ngày hội kỹ năng học tập, các cuộc thi học thuật, sáng tạo tri thức, câu lạc bộ học tập hoặc nghiên cứu khoa học... Đây là môi trường tốt để sinh viên rèn luyện và phát triển năng lực tự học.

Bồi dưỡng giảng viên về phương pháp giảng dạy đổi mới: Cần tổ chức các lớp tập huấn, hội thảo chuyên đề về đổi mới phương pháp dạy học, phương pháp dạy học tích cực. Đồng thời khuyến khích và hỗ trợ giảng viên nghiên cứu, áp dụng các mô hình dạy học phát triển năng lực tự học cho sinh viên.

Việc phát triển kỹ năng tự học không phải là trách nhiệm của riêng sinh viên mà là nhiệm vụ

chung của toàn bộ hệ thống giáo dục đại học. Khi sinh viên có ý thức và công cụ để tự học, giảng viên có phương pháp và môi trường hỗ trợ tốt, cùng với sự chỉ đạo, đầu tư phù hợp từ phía nhà trường - năng lực tự học của sinh viên sẽ được hình thành và phát triển bền vững.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học hiện nay, kỹ năng tự học không chỉ là một yêu cầu bắt buộc đối với sinh viên mà còn là nền tảng quan trọng để hình thành năng lực học tập suốt đời - điều kiện thiết yếu để thích ứng với xã hội học tập và thị trường lao động không ngừng thay đổi. Thực tế cho thấy, phần lớn sinh viên vẫn còn lúng túng trong việc lựa chọn phương pháp học tập phù hợp, thiếu tính chủ động và động cơ học tập rõ ràng. Do đó, việc rèn luyện kỹ năng tự học cần được nhìn nhận là một quá trình lâu dài, có định hướng và được hỗ trợ từ nhiều phía. Bài viết đã đề xuất một số biện pháp cụ thể nhằm phát triển kỹ năng tự học cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Nam Định, tập trung vào ba nhóm đối tượng chính: bản thân sinh viên, đội ngũ giảng viên và nhà trường. Trong đó, sinh viên giữ vai trò trung tâm, cần chủ động thay đổi nhận thức và hình thành thói quen học tập tích cực. Giảng viên là người đồng hành, định hướng và truyền cảm hứng, trong khi nhà trường đóng vai trò kiến tạo môi trường học tập, chính sách và nguồn lực hỗ trợ. Để kỹ năng tự học thực sự trở thành năng lực cốt lõi của sinh viên, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các bên liên quan. Đặc biệt, trong thời đại số và chuyển đổi số giáo dục, việc ứng dụng công nghệ và đổi mới phương pháp giảng dạy sẽ là chìa khóa quan trọng để nâng cao hiệu quả tự học, từ đó góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Nguyễn Cảnh Toàn (2002), *Tuyển tập tác phẩm: Tự giáo dục, tự nghiên cứu, tự học (tập 1)*, NXB Trung tâm Văn hóa và Ngôn ngữ Đông Tây.
- [2]. Nguyễn Thúy Vân (2021), *Phát triển năng lực tự học cho sinh viên trong dạy học theo học chế tín chỉ ở trường đại học*, Luận án tiến sĩ Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- [3]. Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Nam Định (2024), *Quy chế đào tạo trình độ đại học tại Trường Đại học Sư phạm kỹ thuật Nam Định*.